

Ульянова Тетяна Олександрівна
здобувач ОРІДУ НАДУ при Президентіві України,
заступник голови Ленінської РДА
м. Севастополя з соціально-гуманітарних питань

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
В УКРАЇНІ ТА В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

У статті проведений порівняльний аналіз державного управління системою загальної середньої освіти в Україні і в європейських державах. Визначені прогностичні моделі освітніх систем та їх характеристики. Актуалізується реформування усіх ланок державного управління, особливо тих, які відповідають за навчання та виховання людини, тому що саме середні освітні навчальні заклади є лабораторією, в якій закладаються основи знань та вмінь.

Ключові слова: державне управління системою загальної середньої освіти, глобалізація, Євроінтеграція, навчання упродовж всього життя, Європейська система освіти, відкрита й прагматична моделі системи освіти.

Ulyanova Tatyana

**STATE MANAGEMENT OF SECONDARY EDUCATION IN UKRAINE AND
EUROPEAN COUNTRIES: COMPARING ANALYSIS**

The article includes comparing analysis of state management of compulsory secondary education in Ukraine and European countries. The models of educational system and their characteristics are distinguished. The reforms of all the branches of state management, especially responsible for studying and bringing up the person, are being actualized because secondary educational establishments are the place where the basis of knowledge and skills is developed.

Key words: state management of compulsory secondary education, globalization, eurointegration, life-long study.

Ульянова Татьяна Александровна

**ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ СИСТЕМОЙ СРЕДНЕГО
ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ И В ЕВРОПЕЙСКИХ ГОСУДАРСТВАХ:
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ**

В статье проведен сравнительный анализ государственного управления системой общего среднего образования в Украине и в европейских государствах. Определены прогнозируемые модели образовательных систем и их характеристики. Актуализируется реформирование всех звеньев государственного управления, особенно тех, которые отвечают за учебу и воспитание человека, потому что именно средние образовательные учебные заведения являются лабораторией, в которой закладываются основы знаний и умений.

Ключевые слова: государственное управление системой общего среднего образования, глобализация, евроинтеграция, обучение на протяжении всей жизни, европейская система образования, открытая и прагматичная модели системы образования.

Постановка проблеми. Реформування загальної середньої освіти потребує не тільки зміни ціннісних орієнтацій, впровадження нових технологій у навчанні та вихованні, а, передусім, зміни технології управління системою загальної середньої освіти. У країнах з розвиненим рівнем демократії увага вчених та професійних менеджерів останнім часом приділяється саме оптимізації управління закладами освіти. Водночас, нова парадигма управління системою середньої освіти в європейських державах та в Україні сьогодні потребує особливої уваги науковців – теоретиків та практиків національних шкіл. Насамперед, у зв'язку з тим, що новий соціально-політичний устрій країн, нові умови господарювання, проблеми глобалізації та Євроінтеграції

передбачають принципові зміни у підходах до організації управління системою загальної середньої освіти.

Актуальність питання. Динаміка розвитку інформаційного суспільства наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. засвідчує вихід на передній план новітніх інформаційних технологій, інтелектуалізації суспільно-політичного життя, що відповідно, актуалізує проблеми освіти, її розвитку та удосконалення. Нові вимоги до рівня знань та вмінь, норм поведінки людини потребують переосмислення парадигми освіти, якості загальноосвітнього рівня особистості, ціннісних орієнтацій у всіх сферах суспільного життя. Це стосується, насамперед, реформування усіх ланок державного управління, особливо тих, які відповідають за навчання та виховання людини. Саме середні освітні навчальні заклади є лабораторією, в якій закладаються основи знань та вмінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління системою освіти, оцінка ефективності діяльності усіх управлінських структур були в центрі уваги українських дослідників. Серед сучасних досліджень варто відзначити роботи В. Худякової, В. Бегеля, І. Ельнікової, В. Бондаря, А. Даниленка, Н. Островерхової, М. Кириченко, В. Лугового, А. Василюк, К. Корсака та інших, які зробили вагомий внесок в теорію та практику управління системою загальної середньої освіти.

Невирішені частини загальної проблеми. Незважаючи на те, що проблеми управління освітою завжди були предметом соціально-політичних та педагогічних досліджень, наукові розробки вітчизняних дослідників в основному ґрунтувалися на принципах адміністративно-командної системи управління. Внаслідок цього протягом усіх років незалежності в Україні не вдалося виробити єдиного підходу щодо формування дієздатного апарату управління перетвореннями та докорінною перебудовою функціональних освітянських структур, не були сформульовані нові методи та стиль управління, не вдалося набути нових управлінських традицій. Зазначене зумовляє глибоку суперечність між новими відносинами, які формуються, і практикою діючої адміністративної системи управління освітою [1, с. 140].

Метою статті є виявлення й науково-теоретичне обґрунтування особливостей та основних тенденцій державного управління системою загальної середньої освіти в Україні; можливість врахування Європейського досвіду, а також вплив європейської освітньої практики в умовах реформування системи середньої освіти України.

Здійснення поставленої мети передбачає вирішення таких *завдань*:

- визначити моделі освітніх систем та їх характеристики в Україні та в країнах Європи;
- зробити порівняльний аналіз систем середньої освіти в Україні та в країнах Європи;
- вивчити можливість використання в Україні позитивного досвіду Європейських країн в частині державного управління системою середньої освіти;

Виклад основного матеріалу. Державне управління – це цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку та діяльність особи і громадянина з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави, відображених у конституції та законодавчих актах, шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої, через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією. Цінність державного управління освітою полягає в тому, що воно має моральну ціль – забезпечити існування продуктивних демократичних, суспільно-контрольованих механізмів постійної трансформації освіти в повній відповідності з напрямом розвитку суспільства, людської цивілізації, прийнятих стандартів і цінностей. Формулюючи сутність державної політики у галузі освіти, треба відзначити умови і засоби, які їй загалом сприяють:

1. Державно-правові – створення узгодженого з точки зору права та позиції громадянського суспільства освітнього простору.

2. Соціально-психологічні – включають у себе прагматичне усвідомлення нових життєвих ціннісно-освітніх орієнтирів, відхід від ілюзій, від усього того,

що не відповідає реаліям життя і не народжує позитивну розбудовчу енергію людей.

3. Діяльнісно-практичні – дії, процедури, вчинки, спрямовані на досягнення цілей державної політики в галузі освіти, і які наочно розкривають її цінність для суспільства [2, с. 79].

Наприкінці XX сторіччя Європа вступила в «епоху знань». На зміну індустріальному суспільству прийшло інформаційне, яке ще називають «суспільством знань». Швидко змінюються звичні моделі навчання, роботи і самого життя. Світова спільнота швидко збагнула, що її майбутнє – у знаннях. Особливо зросла увага до стану освітніх систем після подій паризької весни 1968 року. Людство вперше почало робити спроби сформулювати спільний підхід до розвитку освіти. У період 60–80-х років XX століття було проведено ряд міжнародних конференцій та досліджень, які зосереджували свою увагу не на різновидах освітніх систем, а на якості освіти [3].

Особливо активізувалася ця діяльність на зламі XX століття, коли виникло питання: «Якою має бути освіта у XXI столітті? Якими показниками можна виміряти її якість?». Щоб відповісти на нього, ЮНЕСКО створила 1993 року спеціальну Міжнародну комісію з освіти для XXI століття. Ця комісія працювала упродовж кількох років під керівництвом відомого діяча Європейського союзу Жака Делора. Робота Комісії увінчалась звітом «Освіта: прихований скарб» (1996), в якому освіті XXI століття відводилась вирішальна роль, як відповідь на виклики світу, який швидко змінюється, – глобалізацію, цивілізаційні зміни і загрози, трансформацію суспільств. Комісія Делора сформулювала фундаментальні цілі освіти XXI століття: вчитися, щоб знати; вчитися, щоб творити; вчитися жити разом; вчитися, щоб бути [3].

Європейський союз поставив перед своїми членами стратегічну мету: «Європейська економіка має стати найбільш конкурентною і динамічною економікою у світі – економікою, яка базується на знаннях і здатна до стійкого економічного зростання з підвищеними можливостями працевлаштування

населення на основі його соціальної інтеграції « (Лісабонська стратегія, березень 2000 р.).

Метою української системи освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями.

Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами. Розвиток України як сучасної держави значною мірою залежить від якості освіти, яку отримують її громадяни. Це підтверджується тенденціями розвитку системи освіти провідних країн. У Національній доктрині розвитку освіти зазначається, що освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності.

Загальна середня освіта забезпечує всебічний розвиток дитини як особистості, її нахилів, здібностей, талантів, трудову підготовку, професійне самовизначення, формування загальнолюдської моралі, засвоєння визначеного суспільними, національно-культурними потребами обсягу знань про природу, людину, суспільство і виробництво, екологічне виховання, фізичне вдосконалення. Держава гарантує молоді право на отримання повної загальної середньої освіти і оплачує її здобуття. Повна загальна середня освіта в Україні є обов'язковою і може отримуватись у різних типах навчальних закладів. За рахунок коштів підприємств, установ і організацій, батьків та інших добровільних внесків можуть вводитися додаткові навчальні курси понад обсяг, визначений державним стандартом для відповідного освітнього рівня [4, с. 21].

Як свідчать результати досліджень, сучасний зміст середньої освіти недостатньо адаптований до майбутніх потреб учнів, оскільки відсутня система профільного навчання в середній загальноосвітній школі. У той же час, система

професійно-технічного навчання, яка раніше заповнювала цю нішу, знаходиться у катастрофічному стані. Частково цю проблему вирішують появою мережі загальноосвітніх закладів нового типу (гімназій, ліцеїв, колегіумів тощо). Однак тут ми зіштовхуємося з обмеженнями рівного доступу дітей до здобуття якісної освіти у цих закладах [3].

Одним із пріоритетних напрямів розвитку європейської системи освіти є навчання упродовж життя (НВЖ), яке здійснюється на постійній основі і має на меті поліпшити знання, навички і професійну компетентність. Вимога постійно навчатися стосується не тільки учнів, але й учителів. У спільноті, яка постійно навчається, учитель, крім належного знання власного предмета, повинен мати якості соціального посередника, який допомагає учневі обрати оптимальну індивідуальну траєкторію навчання з урахуванням суспільних запитів, вимог і потреб.

У 1996 році Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) запропонувала п'ять основних причин існування навчання впродовж усього життя. У березні 2000 року Меморандум «Навчання упродовж життя», ухвалений Європейською комісією, називає дві головні причини, через які навчання впродовж усього життя має таке важливе значення:

- Європа стала «суспільством знань» (knowledge-based society). Це означає, що інформація, знання, а також мотивація до їх постійного поновлення і навички, потрібні для цього, стають вирішальним чинником європейського розвитку, конкурентоспроможності й ефективного ринку праці [3].
- Європейці живуть у складному соціально-політичному доквіллі, де повноцінний розвиток особистості стає неможливим без уміння брати активну участь у суспільних процесах і пристосовуватися до культурного, етнічного та мовного розмаїття. Тільки освіта у якнайширшому її розумінні спроможна успішно розв'язати цю проблему.

Сформульовані цілі освіти XXI століття дають підставу для моделювання сучасних закладів освіти (шкіл), які б найкраще їх реалізовували. Нині в

розвинутих країнах світу дійшли висновку, що головними функціями середньої школи в сучасному суспільстві мають бути:

- передавання знань і культури (зв'язок з минулим);
- розвиток особистості дитини, прилучення її до моральних і громадських цінностей;
- підготовка молоді до фахової діяльності (більш мобільної та інтеркультурної);
- сприяння рівності шансів (реалізація рівності прав громадян на освіту).

Беручи до уваги зміни, які відбуваються сьогодні у суспільстві, а саме: перехід від індустріального суспільства до постіндустріального, глобалізацію, індивідуалізацію культури, прискорення науково-технічного прогресу – Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) підготувала та оприлюднила документ під назвою «Яке майбутнє очікує на наші школи». Він містить перелік імовірних сценаріїв розвитку середньої школи як суспільної інституції на перспективу. Розглянемо можливі в майбутньому моделі шкіл та їх характеристику.

Організаційна модель школи. Цей сценарій є найбільш імовірним у тих суспільствах, де державний лад продовжує триматися на традиційних та бюрократичних структурах. Забюрократизовані інституції чинять опір ліберальним починанням і системним змінам у галузі освіти. Відтак організаційна модель школи позначена інертністю і погано піддається більш-менш радикальним змінам, хоча деякі з них надто вже назрілі, можуть відбуватися. До останніх можна віднести, наприклад, запровадження в школах інформаційно-комунікаційних технологій, позаяк вони вже сьогодні визнаються передумовою підтримання конкурентоспроможності освітньої системи будь-якої країни. Що ж стосується підготовки вчителів, то вимоги до неї теж залишатимуться тривалий час практично незмінними. Тому проблема компетентності педагогічних працівників залишатиметься актуальною, оскільки їхня класична академічна підготовка відставатиме від більш динамічної педагогічної практики. Ця модель школи є достатньо апробованою і

з невеликими модифікаціями може бути прийнятою для тих спільнот, які вбачають загрозу в глобалізаційних процесах. Вона також є перспективною для країн у яких і надалі зберігатиметься високий рівень централізації в управлінні освітою, зокрема й шкільною, що так чи інакше, даватиме змогу узгоджувати головні параметри її функціонування із соціальними та економічними потребами суспільства [6, с. 16].

Ринкова модель школи. Якість освіти визнається головним критерієм її рентабельності, а відтак і домінантною вимогою щодо функціонування шкільних закладів. Користувачі освітніх послуг зацікавлені знати, на що витрачаються гроші платників податків й вимагають швидкої та відчутної віддачі від цих затрат. Освітні послуги урізноманітнюються й диференціюються відповідно до попиту. За таких умов виникає потреба згладжувати нерівність у доступі до якісної освіти, зумовлену розбалансуваннями між попитом і пропозицією. Можливе також запровадження чеків на здобуття певних різновидів освітніх і професійних кваліфікацій (аналоги сучасних американських освітніх ваучерів). Школи жорстко конкурують між собою у тому, щоб тримати на високому рівні марку якості й залучати якнайбільше учнів (власників чеків), особливо успішних і обдарованих. Централізовані механізми управління послаблюються, натомість зростає роль регіональних і місцевих органів управління освітою. Практикується залучення працівників інших суспільних інституцій і структур – службовців, підприємців, бізнесменів, громадських діячів як партнерів і провайдерів надання освітніх послуг. Такий сценарій розбудови школи майбутнього є найімовірнішим у суспільстві з високо розвинутою ринковою економікою і децентралізованою системою освіти [6, с. 16].

Соціально зорієнтована модель школи. Ця модель у певному сенсі є реверсною щодо розглянутої. По-перше, заперечується ідея освіти як індивідуального блага, натомість вона розглядається як спільний капітал членів спільноти, що однаковою мірою належить усім і кожному, а відтак має справедливо розподілятися. По-друге, на школу покладаються великі надії як

на інституцію, здатну утверджувати й плекати основоположні принципи й цінності соціальних відносин і загальної культури. У такий спосіб вона покликана зробити вагомий внесок у консолідацію нації. Школа перебуває в центрі суспільної уваги як джерело загального процвітання і добробуту. Триває постійний пошук консенсусу щодо того, якої підтримки слід надати школі, щоб вона могла виправдати очікування спільноти. Соціально незахищені громадяни отримують матеріальну допомогу від держави й завдяки цьому можуть досягати максимально можливих результатів у навчанні з огляду на їхні задатки і здібності. Тих, хто хоче навчатися, але не має для цього належних умов і можливостей, не виключають із системи шкільної освіти. Місцеві громади коригують діяльність школи відповідно до регіональних потреб. Вони дбають про неї як інституцію, що сприяє згуртуванню спільноти, прилученню молоді до її цінностей, актуалізації і творенню культури. Школа, по суті, перетворюється на культурний центр спільноти, значно зростає її роль у громадянському вихованні й соціалізації молоді. Соціально зорієнтована модель школи вимагає адекватної підготовки педагогічних кадрів. Ідеться передусім про формування в майбутніх учителів уміння керувати учнівським колективом, добру їх обізнаність з культурними традиціями спільноти, нормами й цінностями соціальних і політичних відносин. Ця модель школи може добре вписатися в будь-яке суспільство. Водночас вона може виявитися плідною для згуртування спільноти, якій загрожують конфлікт: розкол на національному, релігійному ґрунті, а також політична нестабільність зумовлена несправедливим розподілом суспільних благ і соціальною незахищеністю значної частини населення [6, с. 17].

Не дивлячись на відмінності європейських систем освіти, у них є одна спільна риса – подібність до моделі LiberalArts, використання якої формує у людини звичку робити вибір і нести за нього відповідальність. Наприклад, ця модель дозволяє учням самостійно вибирати курси зі списків, запропонованих в школі і вищих учбових закладах. Якщо учень помиляється у виборі, то наступного року у нього є можливість виправити помилку і записатися на

інший курс. Головне, що це його вибір, його мотивація, його відповідальність. Така освітня модель привчає учня думати самостійно, шукати додаткові джерела інформації, не обмежуючись знаннями, що отримуються на уроках.

Якщо модель LiberalArts орієнтує людину на постійний вибір і відповідальність за нього, то радянська школа привчила учня до єдиноправильності інформації, що подається, і умінню ефективно працювати в стабільних умовах. Іншими словами, і модель, і продукт її використання насилу реагують на умови зовнішнього середовища, що змінюються, – на нові суспільні запити.

Таку саму ситуацію ми можемо побачити і в Україні. В нашій державі немає необхідності готувати таку кількість учених і інженерів-дослідників. Для поліпшення ситуації, що склалася, в Україні був розпочатий процес масштабного реформування системи освіти. Гідним пошани є те, що ці зміни проводяться з урахуванням «світових стандартів» загальної середньої освіти: повна загальна середня освіта повинна тривати не менше 11 років; мати завершальну стадію поглибленого і диференційованого навчання у напрямку майбутньої вищої освіти тривалістю три або більше років; використовувати систему об'єктивного завершального контролю, що дозволяє не лише ранжувати випускників по знаннях, але і порівнювати роботу різних шкіл. Проте результат реформування залишається спірним. В першу чергу – через відсутність цілісного та системного підходу до реформи [7].

Країни з більш високим рівнем розвитку та усвідомленням ролі людини в розвитку суспільства в сучасному світі формують відкриту модель освіти. Це такі країни, як: США, Велика Британія, Австралія, Фінляндія, де, незважаючи на цілеспрямовану державну політику підтримки систем освіти, не існує державного тиску на систему освіти, органи контролю передані громадськості та відокремлені чи частково відокремлені від держави та органів влади. Дана модель є найбільш популярною на світовому ринку освітніх послуг, і саме в цих країнах навчається найбільша кількість іноземних студентів в світі. Слід звернути увагу на те, що в ряді випадків відкриті моделі можуть створюватися в

результаті свідомих суспільних рішень (з розрахунку на те, що вони будуть узаконені як державна освітянська політика), або в результаті свідомого відсторонення суспільних інститутів від освітянських проблем. В останньому випадку державні структури займають позицію «невтручання» і виконують роль пасивного спостерігача, демонструючи власну байдужність до національної системи освіти (що для них доволі зручно). У цілому відкрита модель системи освіти характеризується низькою дидактичною сталістю і доступністю до змістовно-структурних варіацій та різнопланового експериментування. У певному розумінні її можна протиставляти тоталітарній моделі системи освіти, де виключається експериментування на будь-якому рівні, а всі зміни впроваджуються внаслідок владних декретних рішень незалежно від об'єктивних освітянських потреб [8, с. 3].

Україна, як і більшість пострадянських країн, має більшість рис радянської – прагматичної – моделі, де розвиток особистості, ще не став пріоритетом системи освіти, в підготовці фахівців чітко простежуються державні інтереси, великий вплив на систему освіти органів влади, та центральних органів управління освіти, на яких покладено функції контролю, що негативно відбивається на функціонуванні системи в цілому. Сьогодні частково зроблені спроби реформувати систему освіти, надати їй ознаки відкритої моделі освіти. Тому Україна повинна проводити поступову трансформацію моделі освіти, щоб не втратити позитивні надбання однієї моделі спробою замінити їх на новітні перетворення, притаманні іншій моделі, що не відповідають ступеню розвитку суспільства. Така трансформація повинна проводитися поступово, з урахуванням існуючих умов функціонування та наслідків переходу від однієї моделі до іншої. Але потрібно розуміти, що глобалізоване суспільство вимагає постійної участі країни в господарських процесах, необхідності формування людського капіталу, як основи існування розвинутої країни.

Першочерговим завданням системи освіти повинна стати підготовка фахівців, здатних без перешкод вийти на світовий ринок праці, це значно

підвищить зацікавленість до набуття вищої освіти як громадянами України, так і іноземними громадянами. Привабливість системи освіти дозволить вийти їй на світовий ринок освітніх послуг з високоінтелектуальними послугами вищої освіти, надасть можливість сформувати якісний людський капітал країни [3].

Висновки. Сьогодні у суспільстві відбувається багато змін – це веде за собою зміну цілей та завдань освіти, підходів до її організації та управління. Виділяють три основні стратегічні цілі європейської освіти: поліпшення якості й ефективності систем освіти, полегшення доступу дітей до систем освіти, відкрита система освіти для довілля і світу. Відповідно до поставлених цілей розроблені прогностичні моделі середніх навчальних закладів, які б найкраще їх реалізовували. Розбудова сучасних освітніх систем в розвинутих країнах Заходу, зокрема у країнах-членах Європейського союзу, відбувається в різновекторних координатах централізації і децентралізації, глобалізації й регіоналізації, інтеграції й дезінтеграції.

Зокрема, у Фінляндії і Шотландії чітко позначається не лише державницька декларація ідеології цілей обов'язкової освіти, але й послідовно зосереджується увага на прагматичних характеристиках освітянського поступу. По суті, йдеться про реальне впровадження в обов'язковий освітній процес різних стратегій і технологій досягнення таких цілей. В Іспанії увага зосереджується на якості трансформації цілей освіти. У трансформації освітніх систем Бельгії і Шотландії активізуються соціопедагогічні процеси поліпшення умов, які спрямовуються за вектором пролонгації освітньої підготовки, що відбувається після закінчення першого циклу обов'язкової освіти, йдеться тут про виховання вмотивованої поваги до постобов'язкової освіти, що демонструють реформи організації обов'язкової освіти в Данії, Франції, Шотландії, Швеції. Тут слід відзначити, що в парадигмі цілей обов'язкової освіти відбуваються різновекторні процеси, зорієнтовані на певну децентралізацію повноважень, зокрема у визначенні змісту навчальних програм в Іспанії, Португалії, Фінляндії і Бельгії. У той же час ряд країн Європейського союзу (Швеція, Англія, Уельс та Північна Ірландія) демонструють послідовну

державницьку спрямованість на реалізацію іншого завдання — певну соціальну вмотивованість єдності універсальності змісту навчальних програм у системі обов'язкової освіти [9].

Для управління освітою в Україні створена система державних органів управління та органів громадського самоврядування. Органи управління освітою і громадського самоврядування діють у межах повноважень, визначених законодавством. Виділяють такі основні проблеми розвитку загальної середньої освіти в Україні: зменшення кількості дітей, безробітна молодь, проблеми структури середньої освіти, забезпечення одночасно і якості і справедливості, вдосконалення нормативної бази, рівний доступ дітей до освіти, сучасний зміст середньої освіти недостатньо адаптований до майбутніх потреб учнів, підготовка висококваліфікованих кадрів.

В українській системі освіти виділяють такі основні стратегічні цілі: забезпечення рівного доступу дітей до освіти, створення умов для розвитку особистості й творчої самореалізації громадянина, постійне оновлення змісту освіти, інтеграція вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів, розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом життя.

Освіта в Україні прагне бути відкритим соціальним інститутом. Співпрацюючи з міжнародними інституціями та організаціями, інтеграція вітчизняної освіти у міжнародний освітній простір повинна базуватися на таких засадах:

- пріоритет національних інтересів;
- збереження та розвиток інтелектуального потенціалу нації;
- системний і взаємовигідний характер співробітництва;
- толерантність в оцінюванні здобутків освітніх систем зарубіжних країн та адаптації цих здобутків до потреб національної системи освіти.

Література.

1. Бондарчук Н. Моделі управління освітою: вітчизняний і зарубіжний досвід. Управління сучасним містом: щомісячний науково-практичний журнал // К.: 2004. – № 2/4-6 (14). – С. 140–145.
2. Аксіологічний потенціал державного управління освітою. Навч. посібник / В.В. Крижко, І.О. Мамаєва. – К.: Освіта України, 2005. – 224 с.
3. Гриневич Л., Хобзей П., Прошак О. Розробка моделей організації управління освітою на місцевому рівні. Національний та зарубіжний досвід. / Гриневич Л., Хобзей П. – Навчальний посібник.
4. Лунячек В.Е. Якість освіти в Україні: проблеми становлення / В.Е. Лунячек // Управління школою – 2008.-№16.- С. 17–25.
5. Закон України «Про освіту», прийнятий Верховною Радою України 23 травня 1991 року. – К.: Генеза, 1996. – 36 с.
6. Лавриченко Н. Прогностичні моделі школи: антиципація майбутнього чи «зони найближчого розвитку?» / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – №4. – 2008. – С. 13–19.
7. Плинокос Д.Д. Трансформація моделей освіти для формування сучасної економіки знань [Електронний ресурс] / Д.Д. Плинокос Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009new/11-plinokos.htm>.
8. Лодатко Є.О. Моделювання освітніх систем у контексті ціннісної орієнтації соціокультурного простору / О.Є. Лодатко // Електронний журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». – №1. – 2008р. – С. 2–3.
9. Матвієнко О.В. Розвиток систем середньої освіти у країнах Європейського Союзу: порівняльний аналіз. – Рукопис.